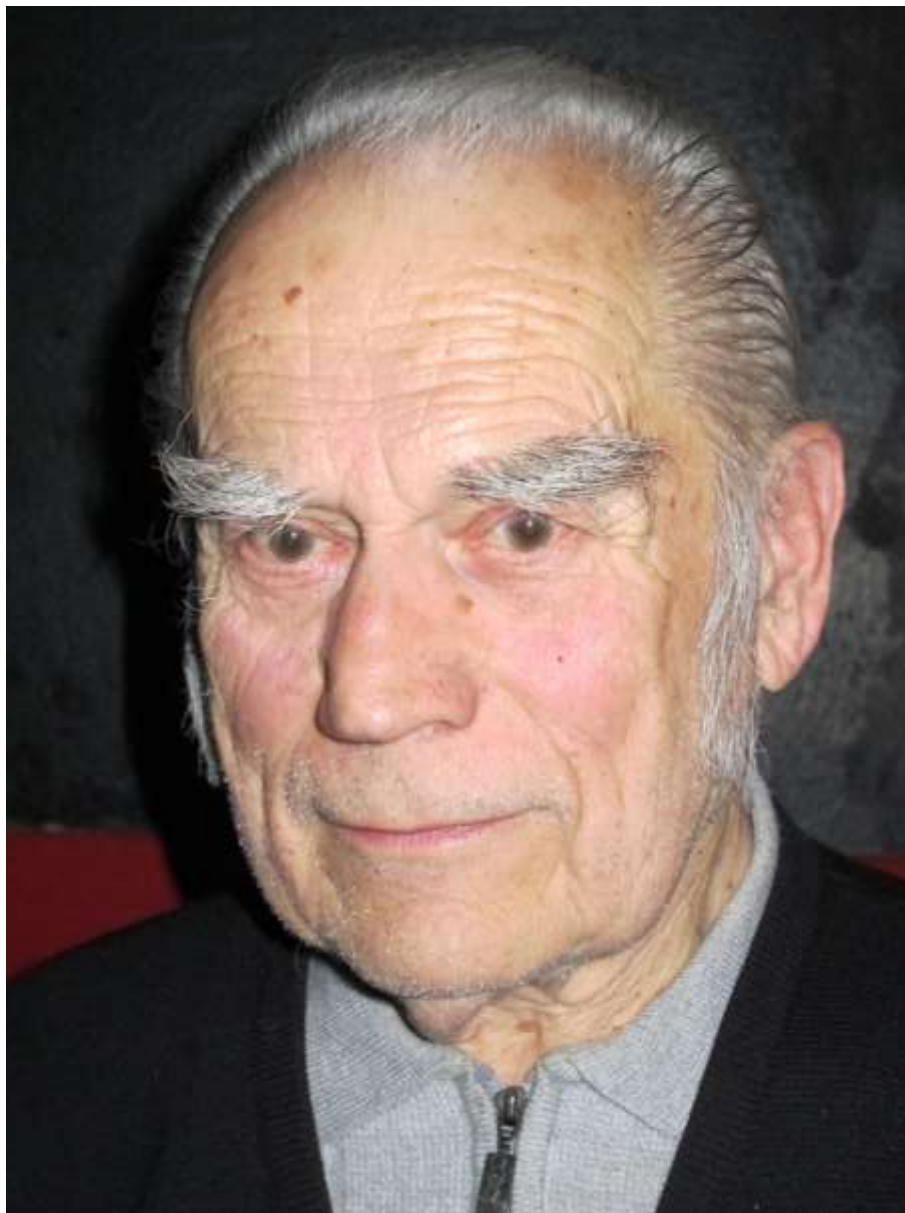

Příběh odbojáře a politického vězně Ladislava Trejbala

(scénář k rozhlasové reportáži)

Vypracovaly: Anna Geciová, Klára Hajská, Leona Hlavatá, Veronika Holubcová, Alena Juračková, žákyně 8.A ZŠ I. Olbrachta, Semily, pod vedením paní učitelky Ivany Bělkové a Michaely Zajtové

V úterý 22. dubna 2014 jsme byly na návštěvě u pana Ladislava Trejbal, českého pamětníka a odbojáře narozeného 1. února 1931 v Bořkově, kde měli jeho rodiče malé hospodářství, které jim bylo na počátku padesátých let zkonfiskováno. Po válce byl pan Trejbal coby dělník v textilce z práce vyhozen poté, co protestoval proti neplaceným přesčasům o víkendech. Po tomto incidentu nastoupil do podniku Autorenova. Není proto divu, že se v roce 1951 stal členem ilegální protikomunistické organizace v Semilech a okolí. Její členové rozšiřovali po vsích letáky se jmény místních udavačů. Pan Trejbal byl komunistickým režimem obviněn za údajnou sabotáž a roznos protikomunistických letáků ke čtrnácti letům odnětí svobody.

.....

Na začátku našeho setkání nám pan Trejbal vyprávěl o období po 2. světové válce.

.....

„Chci začít tím, že když skončila válka v roce 45, tak jsme se všichni jako těšili a říkali, bude svoboda, budeme si prostě svobodně žít, že jo, no. To trvalo dva roky, do roku 48, no a veškerou moc tady potom převzala komunistická strana, jo. A tím vlastně začalo to peklo.“

.....

Pak nám pan Trejbal začal vyprávět o odbojových skupinách.

.....

„Já jsem se v roce 51 seznámil s tím Mirkem Mochanem, kterej potom se byl jako vedoucí tý skupiny. Bylo nás celkem asi osmadvacet nebo asi pětadvacet, tak náč, že jo. A zkrátka jsme roznášeli letáky, kde byly napsaný určitý údaje a udavači, o kterých se vědělo, že donášej, že udávaj, že jo. Protože měli z toho určitý výhody. No a to se rozváželo tak, že se jezdilo v noci na kole, jo, třeba Semily, Benešov, Bozkov a takhle to okolí, Bořkov, Slaná, Nedvězí, Košířalov a tam, že jo. A tam se ty letáky všude takhle rozhazovaly, že jo. No, já jsem z celý skupiny znal asi pouze pět lidí o ostatních jsme nevěděli, to bylo jako záminka, tohleto, neznat všechny.“

.....

Roku 1952 musel pan Trejbal na vojnu. Tam mu od přítele Ladislava Vojtíška přišlo varování, že vedoucí ilegální protikomunistické organizace Miroslav Mochan, jeho bratr a další členové odbojové skupiny byli zatčeni.

.....

„Desátýho října roku 52 pro mě přijeli estébáci, posádka, a zatkli mě. Odvezli mě do Liberce, no a tam to začalo. No, vono se říká, že podle zákona, když nejste, není prokázána nějaká vina, tak s vámi musej zacházet jako s každým člověkem slušným a tak, že jo. Jenomže tohle oni nebrali na vědomí. Jak jsme přijeli do Liberce, nasadili pásku na oči, abych neviděl, hnali schodama a už kopali a mlátili a tohleto, že jo a to. A tak v tom Liberci potom začaly ty výslechy. Ty trvaly půl roku. Někteřejm mejm známejm vyrazili i zuby, vymlátili, že jo a tohleto všecko. No, kopali, hlavou vo zed. A nakonec jsem musel i podepsat čistej papír a dodneška nevím, co tam napsali. Já jsem dostal celkem čtrnáct let. Jo,

čtrnáct let...u soudu. Ale protože šlo o ty letáky, tak tři z naší skupiny, mě a další dva, obvinili ze sabotáže, že jsme chtěli přeštípat dráty na trati a že jsme chtěli sypat jako do těch ložisek železný piliny do vagonu, abychom poškodili, tudle to a tohle všecko tam bylo.“

.....

Poté, co nám pan Trejbal vyprávěl o praktikách STB v Mariánském klášteře, vůbec jsme se nedivily, proč prázdný papír podepsal.

.....

„Na tý Mariánský, na tý zdi klášterní, věšeli hlavně politický tak, že se špičkama dotýkali jenom země. Ve spodním prádle, žádný oblečení a v těch obrovských mrazech, tam je věšeli na tý zdi a pouštěli na ně psy, vlčáky, mlátili je prostě. Měli takový vobuchy a....a na konci měli kuličky. Řezali kamkoli, do zad, do obličeje.“

.....

V březnu roku 1953 probíhal soud se semilskou skupinou, všichni obvinění se museli naučit nazpaměť otázky soudce i odpovědi na ně. Přítel pana Trejbal Miroslav Mochan byl v tak zuboženém stavu, že se k soudu ani nedostavil. Po rozsudku strávili všichni krátký čas v Praze na Pankráci, odkud je převezli do Jáchymova do tábora Bratrství, tam pobývali jeden až dva týdny. Odtamtud je rozvezli do uranových dolů. Pan Trejbal byl umístěn do tábora Rovnost. Šachta, ve které pracoval, měla celkem dvanáct pater a byla spojena s šachtou Svolnost. Než se pan Trejbal dopracoval na pozici strojevodoucího ve dvanáctém patře, vystřídal mnoho různých prací. Podmínky na Jáchymovsku byly strašné.

.....

„Představte si dřevěný baráky, jenom dřevěný, z prken, jo. Mezi nima byly taky takový ty škvíry, že jo, a tam byly obrovský mrazy, vánice v zimě, a tam prostě ty ohromný větry, jak tam hnaly téma horama, tak se nám taky stalo, že jsme skrz ty škvíry měli naprášenej sněh až na těch lehátkách. Ale nejhorší bylo to, že v tom, v čem jsme chodili, v těch měli jsme takový ty hnědý obleky, že jo, ty říkali, muklovský. Mukl, víte, co znamená mukl. Muž určený k likvidaci, že jo. Tak v těch oblekách, v těch jsme spali, v těch jsme pracovali, jo, a v těch jsme chodili na nástupy, takže žádný převlečení neexistovalo. Když jsme vyfárali ze šachty, tak jsme museli počkat, až vyfáraly všechny patra, třeba i v těch mrazech ohromnejch, a protože v šachtě byly asi tak čtyři stupně teploty, dole, v mnoha místech tekla voda ze stropu, takže jsme ty šaty měli na sobě i namočený a to nám zmrzlo, jak prkna, jo, když jsme stáli na tom nástupišti, že jo. Nejhorší bylo to, že to tam všecko prostě vedli Rusáci. Jo, tam to měli všecko pod sebou ruský inženýři. A když byly případy, že to tam chlapy třeba zasypalo a tohleto, přišel ruskej inženýr, kouká : „Eto ničevo, davaj ruděnku, vas mnoho.““

.....

Okolo lágru byly ostnaté dráty, kdo se v nich zachytil, byl zastřelen. Jak jsme se od pana Trejbal dozvěděly, návštěvy, byly možné jednou za sedm let po dobu deseti minut, dopisy se mohly odesílat jednou za měsíc. Za práci dělníci dostávali mzdu tisíc korun měsíčně, ze které jim zbylo jen asi padesát korun.

.....

„Ale veškerej plat šel na bachaře, na ty jsme vlastně my vydělávali všechny, protože za ostrahu a za to někdo jim musel zaplatit, že jo.“

.....

Na svobodu byl pan Trejbal propuštěn v roce 1960, kdy byl zproštěn Krajským soudem v Ústí nad Labem obvinění z velezrady, nikoli však ze smyšleného činu sabotáže. O několik let později se vypravil Rovnost a spatřil v blízkosti bývalého tábora několik krásných chat. S dojetím a překvapením jedné majitelce chaty řekl...

.....

„Chatu máte krásnou, ale pod váma jsou ještě mrtví.“

.....

Nakonec jsme se pana Trejbalu zeptaly, jestli někdy zjistil, jak se o něm STB dozvěděla.

.....

„Poslouchejte dobře. Osoba, která nás udala, po roce 68 se k tomu přiznala, a žije tady v Brodě. Nejhorší zrůdy byli udavači, který za peníze nebo za nějaký výhody, jo, prostě udávali a doplatilo na to spousta lidí, který by třeba se ani tam nedostali, do tohohle, jo, nebo by to neprožili takovou, takovýhle peklo. No, ale to byli prostě lidi, který neměli žádnéj soucit s ničím, že jo, s nikým a s ničím, a takhle, takhle to bylo, no.“

.....

Na závěr našeho setkání jsme od pana Trejbalu dostaly radu do života.

.....

„Rozmyslet si, koho zvolíte, abyste nedopadli jako my.“

.....

Trvalo celých čtyřicet let, než byl pan Ladislav Trejbal úplně rehabilitován. Nejvyšším soudem byl plně zproštěn obvinění až v roce 1992. Dnes se za jeho usměvavou tvář skrývá krutá zkušenost, ze které bychom se měli všichni poučit.

(V rozhlasové reportáži byly použity ukázky těchto skladeb:

- 1. Emina – obrada za klarinet – R. Stojanovič Jr.*
- 2. Jelena Tomašević Oro – Instrumental klarinet verzija by Markony*
- 3. Komunistické procesy – 50.roky 20.století – Prokurátor Urválek))*